

20.0

Διάλεξη 20
(βίντεο)

MEM 255 ΘΕΩΡΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
ΧΕ 2020
UoC

Αναδρομή γ εστω:

20.1

①. Κορονκίν: $\mathcal{X} = (\mathbb{R}, C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R}), +, \cdot, \|\cdot\|_\infty)$,

$L_n : \mathcal{X} \rightarrow \mathcal{X}$ γραμμική και μονότονη για κάθε $n \in \mathbb{N}$ και

$\tau_0, \tau_1, \tau_2 \in C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R})$ $\tau_0(x) = 1, \tau_1(x) = \cos(x), \tau_2(x) = \sin(x)$ για
κάθε $x \in [-\pi, \pi]$.

Αν $\|L_n \tau_k - \tau_k\|_\infty \xrightarrow{n \rightarrow +\infty} 0$ $k=0, 1, 2$,

τότε $\|L_n f - f\|_\infty \xrightarrow{n \rightarrow +\infty} 0$ για κάθε $f \in C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R})$.

②. Weierstrass για τριγωνομετρικά πολυώνυμα:

Το σύνολο $T[-\pi, \pi]$ είναι πυκνό στον $\mathcal{X}$

#

Απόδειξη τριγωνομετρικού Θεωρήματος Weierstrass

A. Για κάθε $N \in \mathbb{N}$ ορίζουμε απεικόνιση $L_N : \mathcal{Z} \rightarrow \mathcal{Z}$ ως εξής:

$$(Féjer) \quad L_N f := \frac{1}{N+1} \sum_{n=0}^N S_n f \quad \forall f \in C([-\pi, \pi]; \mathbb{R}),$$

όπου:

$$S_n f := \sum_{\ell=0}^{2n} (f, \varphi_\ell) \varphi_\ell, \quad \forall f \in C([-\pi, \pi]; \mathbb{R}), \quad \forall n \in \mathbb{N},$$

$$\varphi_\ell(x) := \begin{cases} \frac{\sin(kx)}{\sqrt{k}} & \text{όταν } \ell = 2k-1 \quad k > 0 \\ \frac{\cos(kx)}{\sqrt{k}} & \text{όταν } \ell = 2k \quad k > 0 \\ \frac{1}{\sqrt{2\pi}} & \text{όταν } \ell = 0 \end{cases} \quad \forall x \in [-\pi, \pi], \quad \forall \ell \in \mathbb{N}_0,$$

και $(g_1, g_2) := \int_{-\pi}^{\pi} g_1(t)g_2(t) dt$ για κάθε $g_1, g_2 \in C([-\pi, \pi]; \mathbb{R})$.

B. Παρατηρώντας ότι:

$$(f_0, f_0) = \int_{-n}^n f_0(t) f_0(t) dt = \int_{-n}^n \frac{1}{2n} dt = \frac{2n}{2n} = 1,$$

$$\forall k \in \mathbb{N}: \int_{-n}^n f_{2k}(t) f_{2k}(t) dt = \frac{1}{n} \int_{-n}^n \cos^2(kt) dt = \frac{1}{2n} \int_{-n}^n (1 + \cos(2t)) dt = \frac{1}{2n} \left[2n + \frac{\sin(2t)}{2} \Big|_{-n}^{n} \right] = 1,$$

(f_{2k}, f_{2k}) = \frac{1}{2n} \cdot 2n = 1,

$$\forall k \in \mathbb{N}: \int_{-n}^n f_{2k-1}(t) f_{2k-1}(t) dt = \frac{1}{n} \int_{-n}^n \sin^2(kt) dt = \frac{1}{n} \int_{-n}^n (1 - \cos^2(kt)) dt = \frac{1}{n} (2n - n) = \frac{n}{n} = 1,$$

(f_{2k-1}, f_{2k-1})

$$\forall k \in \mathbb{N} \int_{-n}^n f_0(t) f_{2k}(t) dt = \frac{1}{\sqrt{2}n} \int_{-n}^n \cos(kt) dt = \frac{1}{\sqrt{2}nk} [\sin(kt) - \sin(-kn)] = 0,$$

(f_0, f_{2k})

$$\forall k \in \mathbb{N} \int_{-n}^n f_0(t) f_{2k-1}(t) dt = \frac{1}{\sqrt{2}n} \int_{-n}^n \sin(kt) dt = 0,$$

(f_0, f_{2k-1})

Πέριττη ωο[π, π]

$$\forall k, k' \in \mathbb{N}: \int_{-n}^n \underbrace{\varphi_{2k}(t) \varphi_{2k'-1}(t)}_{\text{περισσήσωση } [n, n]} dt = 0,$$

$$\begin{aligned} \forall k, k' \in \mathbb{N}: \int_{-n}^n \varphi_{2k}(t) \varphi_{2k'}(t) dt &= \frac{1}{n} \int_{-n}^n \cos(kt) \cos(k't) dt = \frac{1}{2n} \int_{-n}^n [\cos((k+k')t) + \cos((k-k')t)] dt \\ &= \frac{1}{2n} \left[\frac{\sin((k+k')t)}{(k+k')} \Big|_{t=-n}^{t=n} + \frac{\sin((k-k')t)}{(k-k')} \Big|_{t=-n}^{t=n} \right] = 0, \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \forall k, k' \in \mathbb{N}: \int_{-n}^n \varphi_{2k-1}(t) \varphi_{2k'-1}(t) dt &= \frac{1}{n} \int_{-n}^n \sin(kt) \sin(k't) dt = \frac{1}{2n} \int_{-n}^n [\cos((k-k')t) - \cos((k+k')t)] dt \\ &= 0. \end{aligned}$$

[Έτσι: $(\varphi_\ell, \varphi_k) = \delta_{\ell k}$ για κάθε $k, \ell \in \mathbb{N}_0$. Στην ουσία το σύνολο

$\{\varphi_\ell\}_{\ell=0}^{\infty}$ είναι ένα ορθοκανονικό σύστημα στον $Z = (\mathbb{R}, C([-\pi, \pi]), \mathbb{R}, +, \cdot, \langle \cdot, \cdot \rangle)$.

Έτσι το $\sum_n f$ είναι η βέλτιστη προσέγγιση της f από τον $\pi^N[-\eta, \eta]$ στον Z .

Γ. Είναι εύκολο να διαπισώσουμε ότι οι αεικονιστές $(L_N)_{N=1}^{\infty}$ είναι γραμμικές! Έστω $f \in C_f([-\eta, \eta]; \mathbb{R})$ με $f \geq 0$ στο $[-\eta, \eta]$. Έργοις μας είναι να εἰσαφαιρίσουμε ότι: $L_N f \geq 0$ στο $[-\eta, \eta]$ για κάθε $N \in \mathbb{N}$

Παρατηρούμε ότι:

$$L_N f(x) = \frac{1}{N+1} \sum_{\eta=0}^N \sum_{\eta=0}^N f(x) = \frac{1}{N+1} \sum_{\eta=0}^N \left[\sum_{k=0}^{2\eta} (f, \varphi_k) \varphi_k(x) \right] = \int_{-\eta}^{\eta} f(t) \underbrace{\left[\frac{1}{N+1} \sum_{\eta=0}^N \sum_{k=0}^{2\eta} \varphi_k(t) \varphi_k(x) \right]}_{K^N(t, x)} dt$$

για κάθε $x \in [-\eta, \eta]$ και $N \in \mathbb{N}$.

Αρκεί να εἰσαφαιρίσουμε ότι: $K^N(t, x) \geq 0 \quad \forall t, x \in [-\eta, \eta], \forall N \in \mathbb{N}$.

20.6

Πιο συγκεκριμένα, για κάθε $N \in \mathbb{N}$, έχουμε:

$$\begin{aligned} \mathcal{K}^N(t, x) &= \frac{1}{N+1} \sum_{n=0}^N \sum_{k=0}^{2n} \varphi_k(t) \varphi_k(x) = \frac{1}{N+1} \left[\varphi_0(t) \varphi_0(x) + \sum_{n=1}^N \sum_{k=0}^{2n} \varphi_k(t) \varphi_k(x) \right] \\ &= \frac{1}{2N(N+1)} + \frac{1}{N+1} \sum_{n=1}^N \left[\frac{1}{2n} + \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n (\cos(kt) \cos(kx) + \sin(kt) \sin(kx)) \right] \\ &= \frac{1}{2N(N+1)} + \frac{1}{2N(N+1)} \sum_{n=1}^N \left[1 + 2 \sum_{k=1}^n \cos(k(t-x)) \right] \end{aligned}$$

↓
Όταν $\theta = 0$ ή 2π τότε $\cos(k\theta) = 1$ και $\forall t, x \in [-\pi, \pi]$ προφανώς $\mathcal{K}^N(t, x) > 0$
 $\rightarrow 0 \leq \theta \leq 2\pi$.

Εξετάσουμε την περίπτωση $\theta \in (0, 2\pi)$. Έστω: $z = e^{i\theta}$. Τότε:

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^m \cos(k\theta) &= \operatorname{Re} \left[\sum_{k=0}^m e^{ik\theta} \right] = \operatorname{Re} \left[\frac{e^{i(m+1)\theta} - 1}{e^{i\theta} - 1} \right] = \operatorname{Re} \left[\frac{(e^{i(m+1)\theta} - 1)(\bar{e}^{i\theta} - 1)}{(e^{i\theta} - 1)(\bar{e}^{i\theta} - 1)} \right] \\ &= \operatorname{Re} \left[\frac{1 - e^{i(m+1)\theta} - \bar{e}^{i\theta} + e^{im\theta}}{1 - e^{i\theta} - \bar{e}^{i\theta} + 1} \right] = \frac{1 - \cos((m+1)\theta) - \cos(\theta) + \cos(m\theta)}{2 - 2\cos(\theta)} \\ &= \frac{1}{2} + \frac{\cos(m\theta) - \cos((m+1)\theta)}{2 - 2\cos(\theta)} \text{ για κάθε } m \in \mathbb{N}_0. \end{aligned}$$

$$\text{Επίσης: } \sum_{k=1}^m \cos(k\theta) = -\frac{1}{2} - \frac{\cos((m+1)\theta) - \cos(m\theta)}{2[1 - \cos(\theta)]} \quad \forall m \in \mathbb{N}, \forall \theta \in (0, 2\pi). \quad \boxed{20.7}$$

$$\text{Επιπλέον, έχουμε: } \sum_{n=1}^N \sum_{k=1}^n \cos(k\theta) = \sum_{n=1}^N \left[-\frac{1}{2} - \frac{\cos((n+1)\theta) - \cos(n\theta)}{2(1 - \cos\theta)} \right]$$

$$= -\frac{N}{2} - \frac{1}{2(1 - \cos\theta)} \left[\cos((N+1)\theta) - \cos(\theta) \right] = -\frac{N}{2} - \frac{\cos((N+1)\theta) - 1}{2(1 - \cos\theta)}$$

$$\text{Επιπλέον, έχουμε: } -\frac{1 - \cos(\theta)}{2(1 - \cos\theta)} = \frac{1 - \cos((N+1)\theta) - \frac{N+1}{2}}{2(1 - \cos\theta)}, \quad \forall N \in \mathbb{N}.$$

$$\mathcal{K}^N(t, x) = \frac{1}{2\pi(N+1)} + \frac{N}{2\pi(N+1)} + \frac{1}{\pi(N+1)} \left[-\frac{N+1}{2} + \frac{1 - \cos((N+1)\theta)}{2(1 - \cos\theta)} \right]$$

$$= \frac{N+1}{2\pi(N+1)} + \frac{1}{2\pi(N+1)} \frac{1 - \cos((N+1)\theta)}{1 - \cos\theta}$$

$$= \frac{1}{2\pi(N+1)} \frac{1 - \cos((N+1)\theta)}{1 - \cos\theta} \geq 0$$

$$\forall \theta \in (0, 2\pi) \\ \forall N \in \mathbb{N}$$

20.8

Δ. Επειδή: $\tau_0, \tau_1, \tau_2 \in T^N[-\pi, \pi]$ όταν $n \in \mathbb{N}$, έπεται ότι: $\sum_n \tau_j = \tau_j$ για $j=0, 1, 2$
 και $n \in \mathbb{N}$. Επειδή $\tau_0 = \sqrt{2\pi} \varphi_0, \tau_1 = \sqrt{\pi} \varphi_1, \tau_2 = \sqrt{\pi} \varphi_2$, έπεται ότι: $\sum_0 \tau_j = 0$ όταν $j=1, 2$
 και $\sum_0 \tau_0 = \tau_0$. $\tau_1, \tau_2 \perp \varphi_0$.

$$\text{Έτσι: } L_N \tau_j = \frac{1}{N+1} (\sum_0 \tau_j + N \cdot \tau_j) = \frac{\sum_0 \tau_j}{N+1} + \frac{N}{N+1} \tau_j \quad \forall N \in \mathbb{N}, j=0, 1, 2,$$

από την οποία συνεπάγεται ότι:

$$\|L_N \tau_0 - \tau_0\|_\infty = \left\| \frac{1}{N+1} \tau_0 + \frac{N}{N+1} \tau_0 - \tau_0 \right\|_\infty = 0 \xrightarrow{N \rightarrow +\infty} 0$$

$$\|L_N \tau_j - \tau_j\|_\infty = \|\tau_j\|_\infty \left(1 - \frac{N}{N+1}\right) = \frac{1}{N+1} \xrightarrow{N \rightarrow +\infty} 0 \quad \text{για } j=1, 2.$$

$$= \left\| \frac{N}{N+1} \tau_j - \tau_j \right\|_\infty$$

Έτσι ικανοποιούνται οι συνθήκες του θ. Κορνγκιουφού συνεπώς

$$\text{ότι: } \underbrace{L_N f}_{\in T^N[-\pi, \pi]} \xrightarrow{N \rightarrow +\infty} f \quad \forall f \in C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R}). \quad \square$$

Σημείες Weierstrass.

Πρόταση: Έστω $\mathcal{X} = (\mathbb{R}, C([1,1]); \mathbb{R}), \tau, \|\cdot\|$ με $(f, g) = \int_{-1}^1 f(t)g(t) dt$ για κάθε $f, g \in C([1,1]; \mathbb{R})$, $(P_n)_{n=0}^{\infty}$ τα πολυώνυμα Legendre και $Q_n = \frac{P_n}{\|P_n\|}$ για κάθε $n \in \mathbb{N}$. Τότε το $(Q_n)_{n=0}^{\infty}$ είναι ένα πλήρες ορθοκανονικό σύστημα στο $\mathcal{X}$.

Απόδειξη: Οι ιδιότητες των πολυώνμων Legendre ελέγχονται ότι το $(Q_n)_{n=0}^{\infty}$ είναι ορθοκανονικό. Παρατηρούμε ότι: $\text{span}\{Q_0, \dots, Q_n\} = \mathcal{P}^n[-1,1]$ για κάθε $n \in \mathbb{N}_0$, που μας δίνει ότι: $\bigcup_{n=0}^{\infty} \text{span}\{Q_0, \dots, Q_n\} = \bigcup_{n=0}^{\infty} \mathcal{P}^n[-1,1] = \mathcal{P}[-1,1]$. Από το ① Weierstrass το $\mathcal{P}[-1,1]$ είναι πυκνό στον $(\mathbb{R}, C([1,1]; \mathbb{R}), \tau, \|\cdot\|_{\infty})$ η συνεισάγεται ότι είναι πυκνό στον $\mathcal{X}$ επειδή η $\|\cdot\|_{\infty}$ είναι ισχυρότερη της $\|\cdot\|$ ($\|f\| \leq \sqrt{2} \|f\|_{\infty}$ για κάθε $f \in C([1,1]; \mathbb{R})$). ■

Σημ. Έτσι: $\|f\|^2 = \sum_{k=0}^{\infty} |(f, Q_k)|^2$ για κάθε $f \in C([1,1]; \mathbb{R})$, απ όπου ισχύει το ισότατος Parseval. ■

Πρόβλημα: Έστω: $\mathcal{X} = (\mathbb{R}, C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R}), +, \cdot, (\cdot, \cdot))$ όπου $(f, g) = \int_{-\pi}^{\pi} f(t)g(t) dt$ 2.10
 για κάθε $f, g \in C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R})$ και $S_n f = \sum_{\ell=0}^{2n} (f, \varphi_\ell) \varphi_\ell \quad \forall n \in \mathbb{N}_0$, όπου $(\varphi_\ell)_{\ell=0}^{\infty}$
 οι τριγωνομετρικές συναρτήσεις που ορίζονται στην απόδειξη του πηχ. @ Weierstrass
 Τότε: α). $\|S_n f - f\| \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0 \quad \forall f \in C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R})$
 β). το $(\varphi_\ell)_{\ell=0}^{\infty}$ είναι ένα πλήρες ορθοκανονικό σύστημα.

Απόδειξη: α) Έστω $f \in C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R})$.

Επειδή το $S_n f$ είναι η βέλτιστη προσέγγιση της f από τον $T^n([-\pi, \pi])$
 και $L_n f = \frac{1}{n!} \sum_{k=0}^n S_k f \in T^n([-\pi, \pi])$ για κάθε $n \in \mathbb{N}$. Έτσι:

$$\|f - S_n f\| \leq \|f - L_n f\| \leq \sqrt{n} \|f - L_n f\|_{\infty} \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0.$$

$$\text{β) } \bigcup_{n=0}^{\infty} \text{span}\{\varphi_0, \dots, \varphi_n\} = \bigcup_{n=0}^{\infty} \text{span}\{\varphi_0, \dots, \varphi_{2n}\} = \bigcup_{n=0}^{\infty} T^{2n}([-\pi, \pi]) = T([-\pi, \pi]).$$

Από το @ Weierstrass το $T([-\pi, \pi])$ είναι πυκνό στον $(\mathbb{R}, C_p([-\pi, \pi]; \mathbb{R}), +, \cdot, \|\cdot\|_{\infty})$

Άρα και στον Σ καθώς η $\|\cdot\|_\infty$ είναι ισχυρότερη από $\|\cdot\|$. Επιπλέον έχουμε δείξει ήδη ότι το $(\varphi_k)_{k=0}^\infty$ είναι ορθοκανονικό. Έτσι το $(\varphi_k)_{k=0}^\infty$ είναι ένα πλήρες ορθοκανονικό σύστημα στον Σ . ■

20.11

Σημ: Από την ιδιότητα Parseval έχουμε ότι:

$$\|f\|^2 = \sum_{k=0}^{\infty} |(f, \varphi_k)|^2 \quad \forall f \in C_p([-\eta, \eta]; \mathbb{R}). \quad \square$$

Πρόταση: Έστω $\Sigma = (\mathbb{R}, C_p([-\eta, \eta]; \mathbb{R}), \|\cdot\|, \langle \cdot, \cdot \rangle)$ με $\langle f, g \rangle = \int_{-\eta}^{\eta} f(t)g(t) dt$ για κάθε $f, g \in C_p([-\eta, \eta]; \mathbb{R})$. Για κάθε $f \in C^1([-\eta, \eta]; \mathbb{R}) \cap C_p([-\eta, \eta]; \mathbb{R})$ ισχύει ότι:

$$\|f - \hat{S}_n f\| \leq \frac{\sqrt{2} \|f'\|}{\sqrt{2n+1}} \quad \forall n \in \mathbb{N}.$$

Απόδειξη: Επιπλέονουμε ότι: $\hat{S}_n f = \sum_{k=0}^{2n} (f, \varphi_k) \varphi_k \quad \forall n \in \mathbb{N}$. Έστω $M, N \in \mathbb{N}$ με:

$M > N$. Τότε:

$$\|\hat{S}_M f - \hat{S}_N f\|^2 = \left\| \sum_{k=2N+1}^{2M} (f, \varphi_k) \varphi_k \right\|^2 = \sum_{k=2N+1}^{2M} |(f, \varphi_k)|^2. \quad \text{Επειδή: } \hat{S}_M f \xrightarrow[M \rightarrow \infty]{\|\cdot\|} f \text{ έπεται}$$

$$\lim_{M \rightarrow \infty} \|\hat{S}_M f - \hat{S}_N f\|^2 = \sum_{k=2N+1}^{\infty} |(f, \varphi_k)|^2 \Rightarrow \|f - \hat{S}_N f\|^2 = \sum_{k=2N+1}^{\infty} |(f, \varphi_k)|^2.$$

Παρατηρούμε ότι, διακατέχει κείνη, ισχύει:

$$\begin{aligned} (f, \varphi_{2k}) &= \frac{1}{\sqrt{\pi}} \int_{-n}^n f(t) \cos(kt) dt = \frac{1}{\sqrt{\pi}} \left[f(t) \frac{\sin(kt)}{k} \Big|_{t=-n}^{t=n} - \int_{-n}^n f'(t) \frac{\sin(kt)}{k} dt \right] \\ &= -\frac{1}{k\sqrt{\pi}} \int_{-n}^n f'(t) \sin(kt) dt = -\frac{1}{k} (f', \varphi_{2k-1}) \end{aligned}$$

και

$$\begin{aligned} (f, \varphi_{2k-1}) &= \frac{1}{\sqrt{\pi}} \int_{-n}^n f(t) \sin(kt) dt = \frac{1}{\sqrt{\pi}} \left[-f(t) \frac{\cos(kt)}{k} \Big|_{t=-n}^n + \int_{-n}^n f'(t) \frac{\cos(kt)}{k} dt \right] \\ &= \frac{1}{k} (f', \varphi_{2k}) \end{aligned}$$

Επίσης:

$$\sum_{k=2N+1}^{\infty} |(f, \varphi_k)|^2 \leq \sum_{k=2N+1}^{\infty} \frac{2}{k^2} \|f'\|^2 = 2 \|f'\|^2 \sum_{k=2N+1}^{\infty} \frac{1}{k^2} \leq \frac{2}{2N+1} \|f'\|^2$$

(εξίσωση 2)

Αρα: $\|f - S_N f\| \leq \frac{\|f'\| \sqrt{2}}{\sqrt{2N+1}}$

$\leq \sum_{k=N+1}^{\infty} |(f, \varphi_{2k-1})|^2 + |(f, \varphi_{2k})|^2$

Σημ 1. Για να αποδειχθεί καλύτερη τάξη σύγκλισης χρειαζόμαστε επιπλέον υποθέσεις πάνω στην f . Π.χ. αν επιπλέον $f(-\eta) = f(\eta)$ και η f' είναι Lipschitz τότε: $\|f - S_n f\|_\infty = O\left(\frac{1}{n}\right)$ (βλ. DAVIS).

Σημ 2: Μπορεί να αποδειχθεί ότι αν $\sum_{l=0}^{\infty} |c_l| |f^{(l)}| < +\infty$ και $f \in C_p([- \eta, \eta]; \mathbb{R})$ τότε: $\|f - S_n f\|_\infty \xrightarrow{n \rightarrow \infty} 0$. (Η απόδειξη ομοιόμορφη σύγκλισης

έγινε για τις απεικονίσεις $(L_n)_{n=1}^{\infty}$ οι οποίες έχουν καλύτερη συμπεριφορά από τις κλασικές σειρές Fourier).

Σημ 3. Αν $f \in C_p^k([- \eta, \eta]; \mathbb{R})$ δηλ $f^{(l)}(-\eta) = f^{(l)}(\eta)$ $l=0, \dots, k$, τότε:

$$\left(\text{G. JACOBSON} \right) \quad \inf_{T \in \mathcal{T}^n[- \eta, \eta]} \|f - T\|_\infty \leq \frac{C \|f^{(k)}\|_\infty}{(n+1)^k}.$$

